

KO TE

KAHITI O NIU TIRENI.

HE MEA TA I RUNGA I TE MANA O TE KAWANATANGA.

[MOTUHAKÉ.]

PONEKE, TAITE, HEPITEMA 9, 1909.

Rekurehana i raro i "Te Ture Whakanohonoho Whenua Maori, 1907."

PLUNKET, Kawana.

OTA A TE KAUNIHERA.

I te Tari of te Kawanatanga, i Poneke, i tenei te toru-tekau o nga ra o Akuhata, 1909.

Tu ana i reira :

KO TE HONORE JAMES CARROLL HEI TUMUAKI MO TE KAUNIHERA.

NOTEMEA kua moinga hei ture e te ono tekau ma wha o nga tekiona o "Te Ture Whakanohonoho Whenua Maori, 1907, me ahei te Kawana i ia wa i ia wa i runga i te Ota a te Kaunihera ina perehitia ki roto ki te *Gazette* me te *Kahiti*, ki te hanga rekureihana mo nga tikanga e huaina ana i roto i taua tekiona.

Na reira, ko ahau, ko William Lee, Baron Plunket, te Kawana o te Tominiiona o Niu Tirení, i runga i te whaka-haerenga me te whakatutukitanga i nga kaha me nga mana kua whakataua nei e taua Ture me era atu mana me era atu kaha e ahei ai ahau ki te pera, a i runga hoki i te kupu tohutohu me te whakaae a te Kaunihera Whiriwhiri o taua Tominiiona, tenei ka hanga i nga rekureihana e whai ake nei mo nga tikanga o taua tekiona, ara :—

NGA REKUREIHANA.

1. I roto i enei rekureihana, mehemea ia kaore e taupatu-patu ana ki ona kupu, ko nga kupu e whai ake nei koia enei o ratou tikanga,—

"Tuaa Ture" tona tikanga ko "Te Ture Whakanohonoho Whenua Maori, 1907."

"Minita" tona tikanga ko te Minita mo nga Mea Maori.

"Riihi" tona tikanga he rihi i raro i taua Ture.

"Poari" tona tikanga ko te Poari Whenua Maori i whakaturia i raro i "Te Ture Whakanohonoho Whenua Maori, 1905."

"Perehitini" tona tikanga ko te Perehitini o te Poari.

"Kai-tango rihi" tona tikanga ko te tangata i whakataua ko ia te kai-tango rihi i raro i taua Ture, a e uru ana ki te tikanga o taua kupu te kai-tango rihi i raro i taua Ture.

"Kai-hoko" tona tikanga ko te tangata i whakataua ko ia te kai-hoko i raro i taua Ture.

"Ngakinga" tona tikanga ko te tikanga ano o taua kupu e whakamaramatia ana e "Te Ture Whenua, 1908."

"Whakapainga," "tino whakapainga," me "tino whakapainga e pumau ana te ahua" ko nga tikanga o enei kupu e rite tonu ana ki te tikanga o nga kupu "tino whakapainga e pumau ana te ahua" e whakamaramatia ana e "Te Ture Whenua, 1908."

Nga Whenua hei Tuku.

2. Mehemea i runga i tetahi Ota a te Kaunihera kua whakataua etahi eka whenua ki te Poari i raro i Wahi I o taua Ture, me mahi e te Poari tetahi mapi whakaahua (sketch plan) hei whakatakoto i te tikanga e wawahia ai te whenua a hei whakaatu i nga eka e meatia ana mo ia rota, me nga rori e mahara ana te Poari me whakatakoto.

3. Ina whakaaetia taua tikanga e te Minita, me tahuri te Poari ki te whakaari i aua whenua kia tangohia ai, i runga i nga ritenga kua whakaritea e taua Ture me enei rekureihana.

4. Ko nga whenua katoa i mua i te tukunga me whakaraahi i runga i nga tikanga kua whakaritea nei e tekiona 13 o taua Ture.

5. Ka ahei te Poari, kia taea ai e ia te whakatuwhera o tetahi whenua i whakataua ki a ia, mo etahi atu tikanga ranei i whakamanaia e taua Ture, ki te nama moni i runga i nga tikanga kua whakaritea e taua Ture, a me ahei ki te whakapau i aua moni ki runga ki katoa ki etahi ki tetahi ranei o aua tikanga.

6. Ka ahei te Poari, ina whakatakoto i nga rori mo nga whenua e meatia ana kia puare mo te tuku, ki te whakatu i tetahi kai-ruri matau i tetahi kai-initinia matau ranei hei whakatakoto hei ruri ranei i nga rori e hiahiaia ana, a hei tohutohu i te hanganga me te mahinga o aua rori, o nga piriti ranei mo aua rori, a me ahei hoki ki te whakarite i tetahi kai-ruri matau hei mahi i nga ruri wawahanga e hiahiaia ana mo nga porska.

Nga Rori.

7. Ko te mana (e ahei ai ia) ki te whakarereke i te takoto o nga rori kua oti te ruri, ina kitea e tika ana kia peratia, me te mana tango whenua hei rori putanga atu ki nga tekiona kuore nei he rori pera i whakaaturia i runga i nga mapi make-tetanga, kua puritia (e te Poari ki a ia) mo nga tau e rima timata atu i te ra i tukua ai. Kua moinga hei tikanga mo ia riihi me pupuri mo tetahi wa poto te mana e ahei ai te haere ma runga i tetahi huarahi o takoto ana i taua wa i runga i te whenua kua uru ki roto ki te riihi a tae noa ki te wa e parangia ai kia watea nga rori kua ruritia. Kaore te kai-tango riihi e whakaaetia kia arai kia puru ranei i taua huarahi ki te rakau ki te potoa ranei i tuaina kia hinga ki runga, ki te arai ranei i taua huarahi ki tetahi atu mea, engari me whakawatea e ia i reira tonu aua tu arai, kia watea ai taua huarahi hei haeretanga.

8. Ko te utu mo te mahinga i nga rori me nga ruri, apiti atu ki era atu moni i pau i te whakatuwheratanga i te whenua, ka tau hei tiaati tuatahi hei utu ma nga rewhenu e puta mai ana i nga whenua i whiwhi i nga painga (o aua rori me aua ruri), a ko etahi wahi o nga moni reti me nga roiate e puta ana i ia hawhe tau me ahei te tango e te Poari hei whakaaea haere i nga moni i namaia mo aua mahi pera. Ko te whaka-canga o aua moni i namaia ia ka ahei te utu wehewehe i ia wa kia rite ai kia tata ai ranei te rite ki te tepara mo nga utu wehewehe e whakahaere ana e mana ana ranei i taua wa i raro i "Te Ture Tuku Moni Nama ki nga Kai-noho Paamu, 1908," he mea kia ahei ai te whakaaea haere o te moni tinana me te initaretu, ara me wehewehe nga utunga a me puta ia hawhe tau pau noa nga tau e toru tekau ma ono me te hawhe.

9. Ki te tupono i runga i nga tikanga mahi rori tera kua panuitia e tetahi ropu takiwa tetahi takiwa reiti-motuhake hei whakapaunga ki reira i tetahi moni i namaia i raro i Wahi II o "Te Ture Tuku Moni Nama ki nga Ropu Takiwa, 1908," ka ahei te Poari i runga i tana motini e whakatau ai ki te panui i te rahi o te moni utu-a-tau mo taua moni nama e kahi atu e te Poari i roto i nga moni reti me nga roiate e puta ana ki a ia i nga whenua (a te Poari) hei roto i taua takiwa reiti-motuhake. Ko taua reiti me kahi i ia tau, a me mau tonu mo nga tau mo te wa ranei e whakataua ai e te Poari.

Panuitanga.

10. A te wa e oti ai i te Poari kia tukua hei whakataetae, i raro i nga ritenga kua whakaritea nei e taua Ture, etahi whenua, etahi wahi ranei o aua whenua, me perehi e ia he panui whakaatu i taua whakaaro, kia toru nga panuitanga i roto i nga wiki hono tonu e toru ki roto ki te *Gazette* me te *Kahiti*, a kia kotahi putanga o taua panui i roto i te wiki kotahi mo nga wiki hono tonu e toru ki roto ki tetahi nupepa e perehitia ana e tukua haeretia ana i roto i te takiwa hei reira nei te whenua e takoto ana, a i runga hoki i etahi atu huarahi e whakaaro ai te Poari he tika. Ko taua panui me whaka-atu, ko nga whenua e whakaaria ana ka hokona ka riihitia ranei i raro i taua Ture, a me whakaatu hoki i nga whenua, i nga rota, i nga wahanga whenua ranei e meatia ana kia hokona ka riihitia ranei, ara me whakaatu nga nama o nga rota, te utu te moni reti ranei kua whakaaria mo ia rota, a ina tupono he riihi me whakaatu te maha o nga tau e haere ai te riihi. Mehemea ka whakaaro te Poari me whai kawenata, ritenga motuhake ranei nga pukapuka riihi mo aua rota i waho atu i era e whakaaturia ana i raro iake nei, me whakaatu poto e ia ki roto i taua panui aua kawenata me aua ritenga motuhake. Mo nga whenua e riihitia ana i runga i te tena (*tender*) e tuwhera ana ki te katoa me whakaatu taua panui i te wa hei mutunga mo te tuku tena (*tender*), me te wahi hei taenga atu mo nga tena (*tenders*). Mo nga whenua e riihitia ana i runga i te akihana e tuwhera ana ki te katoa me whakaatu taua panui i te ra me te kainga kua whakatuturutia hei tuunga mo taua akihana. Ko nga whenua i ata panuitia peratia hei riihitanga i raro i taua Ture me enei rekureihana kua e tukua kia pau ra ano nga ra e toru tekau timata atu i te ra i perehitia tuatahitia ai taua panui ki roto ki te nupepa o te takiwa i huaina ake ra.

Riihi i runga i te Tena (Public Tender).

11. Ko nga tangata e hiahia ana ki te tuku tena (*tender*) hei hoko hei riihi ranei i tetahi o nga whenua kua panuitia i raro i nga tikanga kua kiia ake nei, ka ahei i roto i te wa kua whakaritea ake nei ki te tuku atu ki te kainga i tohungia hei peratanga taua tena (*tender*) a-tuhituhi, whakaatu i te utu i te moni reti ranei e hiahia ana ia ki te utu mo taua whenua. A ko taua tena (*tender*) me mahi i runga i te Ahua Je mau nei i te Kupu Apiti ki tenei, engari ko nga tena (*tender*) mo nga hoko me mahi i runga e Te Ahua J-1. o mau nei i taua Kupu Apiti.

12. Ko nga tena (*tender*) katoa me hoatu ki roto ki tetahi kopaki pukapuka me ata whakapiri kia kati, ko te ingoa mo waho ko te Perchitini, a me maaka peneti a waho o te kopaki:

"Tena (*tender*) mo te riihi o te Rota Nama _____, i panuitia nei ki roto ki te _____ nupepa o te _____ o nga ra o _____, 19 _____," a me tuku tahi mai i roto i te tukunga mai o taua tena (*tender*) he pukapuka ki-pono i runga i te ture me rite ki te pukapuka Ahua K ki taua aronga ranei, peneti me tenei e mau i te Kupu Apiti ki tenei.

13. Mehemea ka hiahia tetahi tangata ki te tuku tena (*tenders*) mo nga rota maha atu i te kotahi, me motuhake he pukapuka tena (*tender*) mo ia rota, me motu hako ano hoki he pukapuka ki-pono a me rito te aronga ki te ritenga e whakaaturia nei e te tekiona i runga tonu ake i tenei. Me tuku tahi mai i te tukunga mai o ia tena (*tender*) te moni reti mo te ono marama me te £3 3s., me te pane tiute me te moni rehita me te wariu o nga whakapainga (mehemea ia he pera), a mehemea he hoko, me tuku mai te moni e £5 5s. hei whakaaea i tetahi taha o nga moni e pau ana i te whaka-haerenga i te hoko, a me tuku mai hoki tetahi atu moni hei punga kia rite ki te mea e whakaaria ana i roto i nga tikanga i nga panuitanga ranei o te hoko.

14. Kia kotahi ano te taima e waihia ai nga kopaki o nga tena (*tenders*) o te Poari a te ra i whakaritea mo taua mahi. Ko nga tena (*tenders*) katoa kaore nei i eke te moni hoko te moni reti ranei ki te moni i whakaaria kaore e taea te whakaaea a ka kiia he tena (*tender*) he, kaore i tika.

15. Ko te kai-tena (*tenderer*) i nui tana tena (*tender*) mehemea ka rite tana moni tena (*tender*) ka nui ake ranei i te moni hoko i te moni reti ranei i whakaaria, ko ia tera te kai-hoko te kai-tango riihi ranei, a e tika ana ia kia whiwhi i te whenua ina oti a ia te whakarite nga tikanga kua whaka-katakatoria e te ture mo aua ahua. Ahakoa nga kupu kua uru ki enei rekureihana, ka ahei noa atu te Poari ki te whakakoro i tetahi tena (*tender*) ki te mahara ia he tika kia peratia.

16. Mehemea i riterite nga moni hoko nga moni reti ranei i tuhia e etahi tangata tokorua, tokomaha atu ranei, a i nui atu i te era atu o nga kai-tena (*tenderers*), hei reira, me whaka-tau e te Poari, ina oti te wahi o nga kopaki o nga tena (*tenders*) katoa, i runga i te rotarota, i runga i tana huarahi i mohio ai he tika, hei tehea o aua tokorua o taua tokomaha tangata ranei te tangata o ratou e tohungia ko ia te kai-hoko te kai-riihi ranei.

17. Ko nga moni punga me nga moni whii katoa i utua e nga kai-tena (*tenderers*) kaore nei i whiwhi whenua me whaka-hoki atu e te Poari ki a ratou i muri tonu iho i te whakaa-tanga o tetahi tena (*tender*) mona aua moni.

18. A te wa e whakaaetia ai e te Poari, a e tohungia ai tetahi tangata, koia te kai-hoko te kai-tango riihi ranei o tetahi o etahi rota ranei hei reira me whakaatu ki taua tangata i roto i te rota rehita, me tuhi ka tuku atu ai ki te kainga i tuhia ki roto ki te tena (*tender*). Mehemea i tuku tena (*tender*) huihui etahi tangata, me tuku tetahi pukapuka whakaatu ki tetahi o aua tangata. Ko taua puka-puka whakaatu me tuhi ki runga ki te Ahua L e mau i te Kupu Apiti nei, kia pera ranei te aronga. Ina tupono he hoko me tonu te Poari ki te tangata i tohungia ko ia te kai-hoko kia utua te tekau paiheneti o te moni hoko i tuhia ki roto ki te tena (*tender*) a me huina e ia he kanataruka pera me Ahua T e mau nei i te Kupu Apiti ki tenei.

19. Mehemea ka kore tetahi tangata i tohungia ko ia te kai-hoko te kai-tango riihi ranei e haina i tana kanataruka mo te hoko i tana riihi ranei i roto i te toru tekau nga ra i muri o te whakaaturanga ki a ia kia pera ia, hei reira me tino kore he tikanga mona ki taua moni punga kua tohungia i runga nei, a me tino riro aua moni ma te Poari, a ko te tika o taua tangata kia riro atu i a ia taua riihi me tino kore a me tino mutu rawa atu. A te wa e whakakorea ai e tangata tonu tika ki taua riihi i runga i nga tikanga kua kiia i runga nei, a i te wa e haere tonu ai taua tikanga taea noatia te tukunga o te whenua, taea noatia ranei te wa e he katoa ai nga tena (*tenders*) a nga kai-tena (*tenderers*), ka ahei te Poari ki te ki, ko te tangata nana te tena (*tender*) tika i raro iho o era i he ra, koia te tangata hei a ia te riihi: A mehemea h rite tonu te moni reti a tetahi huna e etahi tangata ranei, a he nui ake aua tena (*tenders*) i nga tena (*tenders*) a etahi atu kai-tena (*tenderers*), haunga ia te kai-tena (*tenderer*) i whaka-korea nei i runga i nga ritenga kua kiia i runga nei, me ahei te Poari ki te whakatau i runga i te rotarota ko tehea o aua tangata te kai-hoko te kai-tango-riihi ranei. Ko nga tangata katoa e tohungia he kai-hoko he kai-tango riihi ranei i raro i tenei tekiona, a te wa e utua ai e ia te moni punga me nga whii kua kiia ake nei, ka tohungia koia te kai-hoko te kai-tango riihi ranei i te ra i waihia ai nga kopaki o nga tena (*tenders*), ano i tohungia a ia i taua ra.

20. Mehemea kaore he tena (*tender*) e tae mai i mua atu o te wa e whakaritea hei wahunga mo nga kopaki o nga tena (*tenders*) mo nga rota i panuitia mo te hoko mo te riihi ranei ka taea e tetahi tangata te tuku he tonu, haunga ia mehemea kua unuhia aua rota e te Poari, ka tohungia koia te kai-hoko te kai-tango riihi i runga i te moni i whakaaria e te Poari i runga i tona whakaritenga kua tohungia mo tenei mea mo

te tena (*tender*). Mehemea, i runga i nga kechi penei, tokorua tokomaha atu ranei nga tangata i whakatakoto i a ratou tena (*tenders*) i te ra kotahi, ko te tika ki taua hoko ki taua rihi ranei me whakatau i runga i te tikanga rotarota.

21. Ka ahei te Poari i tana wa ki te whakahoki iho i te wariu i whakaaria mo te whenua kaore nei i taea e ia te hoko te rihi ranei mo nga marama e toru, a ka ahei ano ia ki te karanga tena (*tender*) mo taua whenua ano i runga i te wariu i whakahokia iho ra.

Nga Hoko me nga Rihi i rungu i te Akihana e tuwhera ana ki Katoa.

22. Ko nga rekureihana e mau i runga ake nei mo nga hoko me nga rihi ranei i runga i te tena (*tender*) e tuwhera ana ki te katoa, haunga nga wahi kaore e hangai ana, me pa ki nga hoko me nga rihi i tukua i runga i te akihana e tuwhera ana ki te katoa.

23. Ko te kai-hoko ko te kai-tango rihi ranei i whiwhi (rota) i te akihana, ka meinga ina whakaetia tana karanga (*bid*) kia haina i te pukapuka ki-pono pera me tera e huaina nei i roto i Rekureihana 12 o tenei. Ina tupono he hoko me utu e ia nga moni a me haina e ia te pukapuka kanataraka e huaina nei i roto i Rekureihana 18 o tenei; a ina tupono he rihi me utu e ia nga moni e huaina ana i roto i Rekureihana 13 o tenei.

Etahi atu Tikanga mo nga Rihi.

24. Kana e uru ki roto ki te rihi kia maha atu i te 5,000 nga eka whenua, te mea ranei e rite ana ki tera ina whikangia i runga i te ritenga o whai ake nei, ara: Ko ia eka oncone karaahi tuatahi ka kiia hei $7\frac{1}{2}$ eka, a ko ia eka oncone karaahi tuarua ka kiia hei $2\frac{1}{2}$ eka. Kana tetahi kai-tango rihi tetahi tangata ranei, mana ake, ma tetahi ranei mo te taha ki a ia, i huihui ranei ki tetahi atu tangata mo te taha ki a ia, e pupuri i te wa kotahi, ahakoa he kai-noho, he kai-tango rihi, tangata i whakawhitia atu ai (*assignee*), he kai-rihi i raro i te kai-tango rihi (*sub-lessee*), tetahi atu ahua ranei, i te whenua o nui atu ana i te 5,000 nga eka, i te mea ranei e rite ana ki tera e whakaaturia nei i runga ake nei. Engari ko te whenua e puritia ana i raro i tetahi rihi a e iwa tonu nga marama kei muri e mutu ai te rihi, ka kiia e hara tera i te whenua e uru ana ki nga tikanga o tenei rekureihana, haunga ia mehemea e whai mana ana te kai-tango rihi ki te whakahou i taua rihi. Ko nga ahua noho, raihana, rihi, whakawhitia (*assignment*), rihi i raro i te kai-tango rihi (*sublease*), tetahi atu ahua pukapuka ranei e takahi ana i tenei rekureihana, me tino kore mana, me kore rawa atu mai o te timatanga: Engari ia kaore tenei rekureihana e pa ki tetahi tangata tango paanga i roto i tetahi rihi i ma roto mai i te pekerapu i raro ranei i te mate wira kore (*intestacy*) i raro ranei i tetahi wira, ki te whenua ranei i whakataua i runga i te motini he whenua kireka a e kore e taea te mahi (e whai hua ai) ki te kore e nui atu i te 5,000 nga eka.

25. Ko nga tau e whakaritea mo te rihi hei nga tau e whakataua ai e te Poari, a mehemea e whakaaro ana te Poari he tika kia peratia, me ahei te whakauru he kawenata e whai mana ai te whakahou (i te rihi) i runga ano i te aronga e whakataua ai.

26. Ma te Poari e hanga nga rihi katoa, a ina tukua (aua rihi) i raro i Wahi I o taua Ture, me rite ki Ahua M e mau nei i te Kupu Apiti ki tenei, a me uru ki roto etahi kawenata, etahi tikanga, me etahi kirimene, engari kua aua mea e tau-patupatu i nga tikanga o taua Ture o tenei rekureihana ranei, a ki te kore e whakaritea he tikanga ke atu me haere i raro i nga tikanga e whai ake nei:—

(a.) Kana te kai-tango rihi o whakawhiti i te whenua kua rihitia ki a ia, i tetahi wahi ranei, i runga i te tikanga hoko, tikanga rihi-raro, i tetahi atu tikanga ranei, e taea ai te pera me matua whakaare e te Poari. E kore te tono kia hoatu he whakaare pera e whiriwhiria kia tekau ma rua ra ano nga marama e nohoia ana e te kai-tango rihi te whenua i rihitia ki a ia.

(b.) Kana te kai-tango rihi e mokete i tona paanga ki tetahi rihi, e taea ai te pera me matua whakaare e te Poari.

(c.) Ina hiahiahia kia mahia i runga i te ture tetahi pukapuka ki-pono e tetahi kai-tango rihi, e kore te tangata i whakawhitia ai ki a ia, i hokona ai ranei ki a ia tetahi rihi i runga i te mana hoko o tetahi kai-tango mokete, kai-tango whakawhiti, kai-tiaki ranei mo tetahi pekerapu, e tukua kia noho ki runga ki te whenua e uru ana ki roto ki taua rihi kia takoto ra ano i a ia ki te Poari tetahi pukapuka ki-pono i runga i te ture pera me Ahua K kua kiia ake nei.

(d.) Ko ia tangata i whakawhitia atu ai ki a ia tetahi rihi i runga i te ture, ko ia kai-hoko ranei kua

kiia ake nei o tetahi rihi, ka tau ki runga ki a ia nga mana, nga tikanga, me nga taumahatanga hoki, i tau ra ki runga ki te kai-tango tuatahi i taua rihi: Engari ka ahei te tono ma te tangata whakawhiti i taua rihi e utu nga moni reti o taua rihi, ara, o tona whakaputanga reti tuatahi anake o muri iho i taua whakawhitinga.

Ko nga tikanga e mau nei i runga nei mo nga rihi ka whai mana ki runga a ka here hoki i te Poari rana ko te kai-tango rihi ano i tuhituhia aua tikanga katoa ki roto ki ia rihi.

27. Ko nga rihi ki nga Maori i raro i Wahi II o taua Ture me rite ki te Ahua S e mau nei i te Kupu Apiti ki tenei, me pera ranei te aronga.

28. Ka ahei te Poari ina tupono ki tetahi kechi e tika ana ki te whakareke i te ahua o nga kupu kua whakatakototia nei mo nga rihi kia rite ai ki nga mea e tika ana mo taua kechi.

29. Me noho-a-kainga ia kai-tango rihi ki runga ki tetahi wahi o te whenua i rihitia e ia, a me timata tana noho i reira i roto i te tau tuatahi o tana rihi, a me mau tonu tana noho i reira mo nga tau hono tonu e ono i muri iho: Engari kaore te tikanga i runga ake nei e pa ki te tangata i taka ki a ia tetahi paanga ki tetahi rihi i runga i te matenga wira koretanga o tetahi kai-tango rihi, mehemea ranei he mea ata wira ki a ia taua paanga.

30. Mehemea he ngaherehere he repo ranei te whenua e rihitia ana, ka ahei te Poari ki te whakatau kaore he tikanga e nohoia kaingatia ai taua whenua e te kai-tango rihi i roto i nga tau tuatahi e wha o taua rihi, a ka ahei hoki te Poari ki te whakatau kaore he tikanga e nohoia kaingatia ai tetahi whenua i rihitia mehemea e noho ana te kai-tango i te rihi o taua whenua i runga i nga whenua e piri ana ki tana whenua. Ka kiia e piri ana tetahi whenua ki tetahi atu whenua mehemea e wehea ana e tetahi rori e tetahi awa ranei, e tetahi atu takiwa ranei o taua whakataua ana e te Poari.

31. Mehemea ka marenatia tikatia i runga i te ture etahi kai-tango rihi tokorua, ka ahei te Poari ki te whakatau kaore he tikanga e nohoia kaingatia ai e raua tetahi o nga whenua i uru ki roto ki tetahi o a raua rihi.

32. Me ngaki e ia kai-tango rihi—

(a.) I roto i te tau tuatahi o tana rihi, kia kua e iti iho i te kotahi eka o ia rima tekau eka o te whenua e rihitia ana e ia;

(b.) I roto i nga tau tuatahi e rua o tana rihi, kua e iti iho i te kotahi eka o ia tekau eka o te whenua e rihitia ana e ia;

(c.) I roto i nga tau tuatahi e wha o tana rihi, kua e iti iho i te kotahi eka o ia rima eka o te whenua e rihitia ana e ia;

a i roto i nga tau tuatahi e ono o tana rihi, hei tapiri atu mo te wahi tuarima o te whenua kua ngakia ra e ia, me oti i a ia te mahi etahi whakapainga tuturu, ara mo nga whenua karaahi tuatahi (*first class*) me rite te wariu o aua whakapainga ki te £1 mo ia eka o taua whenua, a mo nga whenua karaahi tuarua (*second class*) me rite te wariu o aua whakapainga ki te utu tuturu (*net price*) o ia eka o taua whenua: Engari ko nga whakapainga tuturu e tonoa hei tapiri kua e neke ake te wariu i te 10s. mo te eka o ia eka whenua karaahi tuarua (*second class*), a i te 2s. 6d. mo ia eka karaahi tuatoru (*third class*): Engari hoki ka ahei te Poari ki te whakangawari i nga ritenga o tenei rekureihana ina tupono ki nga whenua e whakaarohia ana e ia he kireka a heoi ano tona painga hei takanga kararhe anake.

Nga Rihi e Tukua ana ki Raro e Whakakorea ana ranei.

33. Ina tupono ki tetahi rihi i tukua ki raro i whakakorea ranei mo te takahanga o ona ritenga, me whakahau e te Poari kia mahia he wariutanga a te wa e hoki atu ai te whenua ki a ia, a me whakaatu e taua wariutanga te wariu o nga whakapainga kei te toe i runga i tana whenua; a ina tukua ano taua whenua ki te rihi me whakarite he tikanga, ara ko nga moni e rite ana ki te wariu o aua whakapainga me utu ki te Poari e te kai-tango rihi hou i mua o te hainatanga o te rihi ki a ia.

34. Mo ia rihi i whakakorea mo te takahanga o ona tikanga, ko nga moni o te wariu o ona whakapainga, tetahi wahi ranei o aua moni, engari mo tango atu te moni i pau i te whakahokinga mai o te whenua me te rihitanga ano i muri iho, i runga ano i ta te Poari i whakaaro ai, me utu ki te kai-tango rihi e puta ra ki waho, ki tana ranei i whakarite ai, engari kua e tukua he tono ki te Poari mo te wariu o nga whakapainga ki te kore e taea e te Poari te rihi ano i taua whenua.

Whakahoutanga o nga Rihi.

35. Me mahi, engari kua i mua mai o te kotahi tau i muri atu ranei i te toru marama e mutu ai nga tau o te rihi tuatahi o tetahi rihi i whakahoutia, he wariutanga i runga i te apitireihana, i runga ranei i tetahi atu tikanga i whakaetia i waenganui i te Poari me te kai-

tango riihi, kia kitea ai te wariu o te *fee-simple* o nga whenua i uru i taua wa ki roto ki tetahi riihi, a me kimi hoki te wariu o nga whakapainga tuturu e pumau ana te ahua i mahia e te kai-tango riihi i roto i nga tau o tana riihi a e kitea ana o mau ana i taua wa i runga i te whenua i uru ki te riihi. I muri i te mahinga me te panuitanga o nga whakataunga kua huaina ake nei, a e tutuki ai taua mahi me hoatu tetahi kape o taua panui ki te kai-tango riihi mo tetahi kape ki te Poari, engari i mua mai o nga marama e rua e mutu ai nga tau e riihitia ana taua whenua e te kai-tango riihi, ka riro ma taua kai-tango riihi, i runga i te whakatu-a-tuhituhi i hoatu e ia ki te Poari, te ki ka tangohia ranei e ia kaore ranei he riihi hou mana mo aua whenua mo tetahi atu wa pera ano te roa a pera ano hoki nga tikanga me te riihi tuatahi, i runga i te moni reti e rite ana ki te rima pauna moni mo ia rau pauna o te wariu o aua whenua ina tangohia atu i ana moni te wariu o nga whakapainga tuturu e pumau ana te ahua i whakataua mo tetahi taha mo tetahi taha i runga i te wariutanga.

36. Mehemea kaore te kai-tango riihi e whakahou i tana riihi i runga i nga tikanga kua huaina ake nei, a ki te kore ia e whakaae ki te mangere ranei ia ki te haina i te riihi hou i roto i nga ra e whitu i muri iho i te ra i hoatu ai ki a ia taua riihi hou kia hainatia e ia, hoki, i mua mai i te marama whakamutunga o nga tau o te riihi tuatahi, ka riihitia taua whenua i runga i te makete tuwhera ki te katoa i runga i te tena (*public tender*) mo tetahi atu wa pera ano te roa me te riihi tuatahi, i raro i nga ritenga me nga tikanga e whai-ake nei:—

- (a.) Ko te moni reti e whakaaria hei ta te Poari i whakarite ai, engari kua o nui atu i te moni reti i whakaria ki te kai-tango riihi e puta ra ki waho i raro i te tekiona i mua tonu ake nei.
  - (b.) Me whakaatu i roto i nga panui tono i nga tena (*tenders*) te nui o te moni reti e whakaaria; a hei tikanga mo te tena (*tender*) me whakatakoto e te kai-tena (*tenderer*) i te taima tonu i hoatu ai o ia tana tena (*tender*) te moni reti mo te hawho tau, a ki te kore ia e whiwhi i te riihi me whakahoki atu taua moni ki a ia.
  - (c.) Ki te tau ko tetahi tangata ke atu i te kai-tango riihi e puta ra ki waho te kai-tango riihi hou, i roto i nga ra e whitu i muri tonu atu i te ra i whakaturutia hei wahanga mo nga kopaki o nga tena (*tenders*), me utu e taua tangata ke ki te Poari nga moni o te wariu o nga whakapainga tuturu e pumau ana te ahua kua whakaritea nei i runga i nga tikanga kua whakatakotoria nei e te tekiona i mua tonu ake nei.
  - (d.) Ka tae ki te ra e mutu ai te riihi tawhito, a muri atu ranei i taua ra, ki te marama ki te Poari kua tukuna paitia atu te kai-tango riihi hou e te kai-tango riihi tawhito ki runga ki nga whenua e riihitia ra, a kaore i whakakorea atu i whakakinokintia ranei nga whakapainga i rokohanga ra ki runga ki aua whenua i te wa i mahia ai te wariutanga kua huaina nei i roto i te tekiona i runga tonu ake nei, hei reira me utu e te Poari ki te kai-tango riihi tawhito kua mutu ra tana riihi nga moni i utua ra ki te Poari e te kai-tango riihi hou.
  - (e.) Mehemea kua wawahia kua whakakinokiongia ranei nga whakapainga kua huaina nei i roto i te wahanga tekiona i runga tonu ake nei, hei reira, ko te wariu o nga whakapainga kua wawahia ra, te utu ranei mo te whakaoranga i aua whakapainga kua wawahia ra, me riro ma te Poari ma tetahi tangata ranei i whakaturia e ia e whakataua; a ko nga moni i whakataua, hui atu ki nga moni i pau i te whakahaerenga i taua whakataunga, me tango atu i roto i nga moni ka utua ra ki te kai-tango riihi tawhito e puta ra ki waho i tana riihi, a ko aua moni i tangohia ra me whakahoki atu ki te kai-tango riihi hou, haunga ano ia nga moni i pau i te whakahaerenga i taua whakataunga, ka puritia era.
37. Ki te kore e riro te riihi i runga i nga tikanga kua huaina ake nei i tetahi tangata ke atu i te kai-tango riihi tawhito, ki te kore ranei taua tangata ke e haina i nga kape e toru o te riihi, ki te kore ranei e utua e ia nga moni i whakaaetia ra e ia i roto i nga ra tekau ma wha i muri atu i tona tononga kua pera, hei reira ka ahei te kai-tango riihi tawhito i roto i nga ra e toru tekau i muri atu i te ra i whakaritea hei wahanga mo nga kopaki o nga tena (*tenders*) ki te tango mana te riihi hou i runga i nga tikanga kua huaina ake nei; a ki te kore ia e tango i taua riihi, ki te kore ranei ia e haina i te riihi hou i roto i nga ra e whitu i muri atu i te ra i hoatu ai taua riihi kia hainatia e ia, hei reira ka ahei ia ki te noho hei kai-riihi mo taua whenua ia tau ia tau, engari mo te wa anake e utua ana o ia nga moni reti e whakaritea ana ranei e ia nga

whakataunga me nga tikanga i uru ki roto ki tana riihi, a taua noatia te wa e taea ai e te Poari te riihi ano i taua whenua, haunga ia mehemea, i mua mai o te riihitanga ano e te Poari i taua whenua, kua tino tangohia e ia mana te riihi hou i runga i nga tikanga kua huaina ake nei.

38. Ka ahei te Poari, i a ia e tuku ana i tetahi riihi hou i tetahi whakahoutanga riihi ranei, ki te whakarite ko nga ra hei timatanga mo aua riihi hei te ra tuatahi anake o Hanuere o Hurae ranei o te tau i tupono ai.

39. Ko nga tikanga katoa kua whakatakotoria e nga rekureihana kua tuhia ake nei (haunga ia nga tikanga mo nga ngakinga) e pa ana ki nga tena (*tenders*), mo nga hoko, mo nga ahua, mo nga tikanga mo nga riihitanga tuatahi i mahia i raro i taua Ture, me era tau tikanga ahakoa pehea te ahua e pa ana ki aua riihitanga tuatahi, *mutatis mutandis*, ka pa ano hoki ki nga ahua, me nga tikanga o nga riihi hou o nga riihi ranei i whakahoutia kua huaina ake nei, hui atu ki nga kai-tango riihi i raro i aua mea, haunga ia mehemea i ata whakaritea tetahi atu tikanga e enei rekureihana.

Kapeneheihana me te Apitireihana.

40. Ko nga kereme katoa e tono ana kia utua te tangata mo tetahi mato i pa ki a ia i raro i taua Ture, mehemea ia kaore i ata whakaritea he tikanga, me whakataua i runga i nga tikanga kua whakaritea e Wahi III o "Te Ture mo nga Mahi Nunui a te Katoa, 1908," a mo runga i nga kereme kua huaina ake nei ka kiia kua hui atu taua Wahi III hei wahi mo taua Ture. Mo runga i ia kereme pera me riro ko te Poari hei kai-karo.

41. Ina whakaritea ina whakaaetia ranei kia tukua tetahi take ki te apitireihana, a mehemea ia ia kaore tetahi atu tikanga i whakaritea mo taua take e enei rekureihana, hei reira me hoatu taua take ki te araro o nga kai-apitireihana, kia kotahi kia maha atu ranei e whakaturia e tetahi taha e tetahi taha, a kia kotahi te tangata e whakatu hei takawaonga mo aua kai-apitireihana.

(a.) Mehemea kaore tetahi taha i whakatu kai-apitireihana mana i roto i nga ra e rua tekau ma tahi i muri iho i te tononga-a-tuhituhi atu a tetahi taha kia pera, hei reira ma te kai-apitireihana anake i whakaturia e tetahi taha e whakahaere te apitireihana, a ko tana i whakataua ai hei tino mutunga tera a ka whai mana tera ki runga ki nga taha e rua.

(b.) Mehemea kaore e rite i aua kai-apitireihana tetahi whakataua ma raua mo te take i tukuna atu ra ki a raua a pau noa nga ra e rua tekau ma waru i muri iho i te ra i tukua atu ai taua take ki a raua, hei reira me tuku atu taua take kia whakataua e tetahi tangata i whakaturia e aua kai-apitireihana hei takawaonga mo raua, a ko tana i whakataua ai hei tino mutunga tera a ka whai mana tera ki runga ki nga taha e rua.

(c.) Ko ia apitireihana pera me whakahaere i runga i nga tikanga kua whakatakotoria e "Te Ture Apitireihana, 1908," a me tau ki raro i te mana o taua Ture ano mehemea nei te tukunga o taua take ki taua apitireihana i ata whakaaetia e nga taha e rua i raro i tetahi tiiti.

(d.) Ma ia taha ano e utu tana taha o nga utu o taua tukunga; a ko nga utu mo te whakatuanga i tetahi takawaonga me riro ma nga taha e rua ki taua apitireihana e utu, a me riterite tonu nga moni hei utu ma tetahi taha ma tetahi taha.

42. Ki te hihia te tangata nana tetahi riihi ki tetahi wariutanga i raro i tekiona 31 o taua Ture, me tuku e ia he panui ki te Poari hei whakaatu i tona hihia ki taua mea, me te apiti atu hoki i te whii kia £1 ls. a me tae atu taua panui i mua o nga ra tekau ma wha o mua mai o te huinga o te Poari e whiriwhiria ai taua tono, a ki te whakaaetia, hei reira me whakarite e te Poari tetahi tangata matau (engari hei ta te kai-tango riihi tangata e whakaae ai) hei titiro hei ripoata ki te Poari i nga whakapainga e meatia ana kia mahia me te moni e pau e oti ai aua whakapainga.

43. Me mahi e ia kai-wariu pera tetahi pukapuka ki-pono kia rite ki te Ahua N e whakaaetia nei e nga rekureihana i raro i "Te Ture Whakahaere i nga Whenua Moari, 1900."

44. Apiti atu ki nga moni i tino pau i te haerenga ki te mahi (travelling expenses) e tika ana a ia kai-wariu kia utua mo tana mahi ki te whii e £2 2s. mo te ra hui atu ki te po e ngaro ana ia i tona kainga i a ia e mahi ana i taua wariutanga. Engari ki te iti iho i te ra me te po ia e ngaro ana i tona kainga e tika ana ia kia utua ki te whii e £2 2s. mo taua wahi o taua ra.

45. Mehemea taua kai-wariu i a ia e mahi ana i ana wariutanga ki te tupono e hara i tana mahi wariu i kore ai ia i tae ki tona kainga i te po o te ra i mahi ra ia, ka tika ia kia utua ki te moni iti iho i te £2 2s. mo taua ra, ara hei te moni i whakaritea.

46. Ko nga whii, ko nga moni, me era atu ekipenchi i pau i runga i te wariutanga, me riro ma te kai-tango rihi e utu.

47. I mua o te timatanga ki te mahi i te wariutanga, ki te hiahia te Poari kia peratia, me hoatu e te kai-tango rihi he punga kia utua tikatia ai nga whii, nga moni, nga ekipenchi ranei.

48. Ko te ripoaata a taua kai-wariu me tiaki tonu e te Poari.

49. I mua o te tahuritanga o tetahi kai-wariu ki te whiri-whiri i nga take i tukua atu ki a ia i raro i taua Ture, i enei rekureihana ranei, me hanga e ia a me haina e ia, i te aroaro o tetahi Kai-whakawa Tei Pi, tetahi pukapuka ki-pono kia rite ki te Ahua N e mau nei i te Kupu Apiti ki enei rekureihana, ara me rite ki tera te tikanga me te aronga.

Hokohokonga Rakau, Harakeke, me era atu mea.

50. Ka ahei te Poari ki te hoko atu i nga rakau i nga harakeke ranei e tu ana i runga i te whenua kua tau ki a ia, i runga i nga tikanga o whakaarohia ana e ia he tika, engari ko te mana-tapahi kua e roa atu i te toru tekau tau. Ka ahei te Poari ki te tuku mana e haere ai te tangata ki runga ki nga wahi katoa o taua whenua ki te tapahi ki te hari atu i nga rakau me nga harakeke e tupu ana i runga i taua whenua.

51. Kuore te tono wehewehe, tono whakawhiwhi ranei i tukua ki te Kooti Whenua Maori i raro i tekiona 9 o "Te Ture Whakariterite Kereeme Whenua Maori Whakatikatika Ture, 1907," e whakahaere ki te kore e matua tuhituhia ki runga ki taua mea te whakaaetanga a te Poari.

Tiwhikete Paanga Take-tika.

52. Ka ahei te Poari, i runga i te tono a te Maori whai paanga ki te whenua, ina utua e ia te whii e 2s. 6d. ki te whakaputa i tetahi tiwhikete pera me tera e whakaaturia nei e Ahua R e mau i raro nei, hei whakaatu i nga take tika (ara i nga hea) o taua tangata Maori i roto i ia poraka.

KUPU APITI.

[Ahua J.]

"Te Ture Whakanohonoho Whenua Maori, 1907."

TENA (Tender) MO TETAHI RIHI.

Ki te Perehitiini o te Poari Whenua Maori o

Ko ahau, ko [Tuhia ki konei te ingoa iriiri me te ingoa matua], tenei ka tuku tena (tender) atu mo te rihi o [Tuhia ki konei te rota, te poraka, me te takiwa ruri], kua whakaaturia nei ki te panui i puta i te o nga ra o 19, i te nupepa, i raro i nga tikanga o taua panui me nga whakaritenga me nga tikanga o te Ture kua huaina i runga nei, me nga rekureihana kua mahia i raro i taua Ture, mo (a) te pukapuka ki-pono i runga i ta te Ture tikanga (Ahua K); (b) te moni reti e o rite ana mo nga marama e ono i runga i te aronga o taku tena (tender), te moni e £3 3s. hei utu mo te mahinga i te rihi, me te moni e hereni mo te pane tiute me te rehitatanga.

Mehemea ka kua ko au te kai-tango i te rihi, ka whakaae ahau ki te haina i nga kape e toru o te rihi, i runga i nga tikanga o taua panui me nga whakaritenga me nga tikanga o te Ture kua huaina i runga nei me nga rekureihana kua mahia i raro i taua Ture, i roto i nga ra e toru tekau o muri tonu atu i te ra i tonoa ai ahau kia haina e te tono-a-reta i rehitatia i tukuna mai ki toku kainga kua tuhia nei e au ki roto ki tenei tena (tender).

I tuhia i tenei te o nga ra o 19

Hainatanga :
Mahi :
Kainga :
Poutapeta :

[Ahua J.—1.]

"Te Ture Whakanohonoho Whenua Maori, 1907."

TENA (Tender) MO TETAHI HOKO [RIHI RANEI].

Ki te Perehitiini o te Poari Whenua Maori o

Ko ahau, ko [Tuhia ki konei te ingoa iriiri me te ingoa matua], tenei ka tuku tena (tender) atu mo te hoko o [Tuhia ki konei te rota, te poraka, me te takiwa ruri], kua whakaaturia nei ki te panui i puta i te o nga ra o 19, i te nupepa, i raro i nga tikanga o taua panui me nga whakaritenga me nga tikanga o te Ture kua huaina i runga nei, me nga rekureihana kua mahia i raro i taua Ture, mo te utu o Tenei ka tukua atu e au (a) te pukapuka ki-pono i runga i ta te Ture tikanga (Ahua K); (b) te moni e £5 5s. hei utu i tetahi wahi o nga utu me nga ekipenchi e pau i te whakahaerenga i te hoko.

Mehemea ka kua ko au te kai-hoko, ka whakaae ahau ki te haina i te kanataraka mo te hoko, i runga i nga tikanga o taua panui me nga whakaritenga me nga tikanga o te Ture kua huaina i runga nei me nga rekureihana kua mahia i raro i

taua Ture, i roto i nga ra e toru tekau o muri tonu atu i te ra i tonoa ai ahau kia haina e te tono-a-reta i rehitatia i tukuna mai ki toku kainga kua tuhia nei e au ki roto ki tenei tena (tender).

I tuhia i tenei te o nga ra o 19
Hainatanga :
Mahi :
Kainga :
Poutapeta :

[Ahua K.]

"Te Ture Whakanohonoho Whenua Maori, 1907."

TE AHUA O TE KI-pono HEI MAHI I MUA O TE HAINATANGA O TE KANATARAKA MO TE HOKO (MO TE RIHI RANEI).

I runga i tetahi hoko [tetahi rihi ranei] e meatia ana mo tetahi wahi o tetahi whenua e mohiotia ana ko [me muku atu nga kupu kaore e rite ana] tona nui nga eka, nui atu iti iho ranei, e nga Maori no ratou te whenua ki a Ko ahau, [Ma ia kai-tango hoko kai-tango rihi ranei e mahi tenei ki-pono], ko o e ki poro ana.

- 1. Kua tae oku tau ki te rua tekau ma tahi nuku atu ranei.
2. Ko ahau te tangata [tetahi ranei o nga tangata huihui] e tono ana kia hokoua ki ahau [kia rihihia ranei ki ahau] te whenua kua huaina i runga ake nei.
3. E tango ana ahau i te whenua nei hei mahinga hei painga moka anake [hei mahinga hei painga ranei mo mana anake ko taku hoa hoko, hoko rihi ranei, ara ko], a e hara i te mea hei mahinga hei painga ranei mo etahi atu tangata ahakoa ko wai.
4. Ahakoa i raro i tehea tu ahua taaitara, ahakoa motuhake ki ahau, ahakoa no mana ko tetahi atu tangata, no matou ranei ko etahi atu tangata, kaore ahau e pupuri ana, e whiwhi ana, e noho ana ranei i runga i tetahi whenua o roto i te Tominiiona, heoi ano ko te whenua anake e mau nei i roto i te Kupu Apiti ki tenei.
5. Kaore ahau e arata ana e nga tikanga o tekiona 14 o "Te Ture Whakanohonoho Whenua Maori 1907," e tetahi atu ture ranei e mana ana i maianoi, e kore ai ahau e ahei ki te whakawhiwhi i ahau ki taua whenua.
6. E tika ana ahau i runga i ta te ture hei kai-tango hoko [ranei kai-tango hoko huihui, ranei kai-tango rihi, ranei kai-tango rihi huihui] mo taua whenua.
A e mahia ana e au tenei ki-pono i runga i te mea e whakaro pono ana ahau he tika taku e ki nei, a i raro hoki i te mana o tetahi Ture a te Runanga Nui o Niu Tireni e huaina ana ko "Te Ture Kai-whakawa, 1908."

I mahia ki , i tenei te o nga ra o 19
Hainatanga :
* Kai-whakawa mo te Tominiiona o Niu Tireni.

[Ahua L.]

"Te Ture Whakanohonoho Whenua Maori, 1907."

PUKAPUKA WHAKAATU KUA WHAKAAETIA TE TENA (Tender) MO TE HOKO (MO TE RIHI RANEI).

Ki a o HE whakaaturanga tenei kia mohio ai koe, kua whakaaetia to tena (tender) mo te hoko (mo te rihi ranei) o Poraka, e mau na te whakaaturanga i roto i te panui i perehitia ki roto ki te nupepa o te o nga ra o 19, a kua kua ko koe te kai-hoko [te kai-tango rihi ranei] o taua pihi; a he tono atu tenei kia hainatia e koe nga kape e toru o te kanataraka mo te hoko [o te rihi ranei] i roto i nga ra e toru-tekau ina tonoa koe kia pera.

He mea tuhi i tenei te o nga ra o 19
Perehitiini.
Mema.

[Ahua M.]

"Te Ture Whakanohonoho Whenua Maori, 1907."

PUKAPUKA RIHI I RARO I WAHI I O "TE TURE WHAKANOHONOHO WHENUA MAORI, 1907."

NOTEMEA ko te Poari Whenua Maori o te Takiwa o (haunga ia ki te rereke te aronga o nga kupu, hui atu ki ona kai-riwhi me ona kai-whakariterite, ka huaina i raro nei ko "te kai-tuku rihi") kua rehitatia ko ia te hunga nona te paanga i runga i te fee simple ki tera pihi whenua katoa kei te nui eka ruuri paati, nui ake iti iho ranei, ara, ko :

He mea tuhi i tenei te o nga ra o 19
Perehitiini.
Mema.

[Ahua M.]

"Te Ture Whakanohonoho Whenua Maori, 1907."

PUKAPUKA RIHI I RARO I WAHI I O "TE TURE WHAKANOHONOHO WHENUA MAORI, 1907."

NOTEMEA ko te Poari Whenua Maori o te Takiwa o (haunga ia ki te rereke te aronga o nga kupu, hui atu ki ona kai-riwhi me ona kai-whakariterite, ka huaina i raro nei ko "te kai-tuku rihi") kua rehitatia ko ia te hunga nona te paanga i runga i te fee simple ki tera pihi whenua katoa kei te nui eka ruuri paati, nui ake iti iho ranei, ara, ko :

* Ina tupono me whakakapi atu tenei ki "He Rola no te Hupirimi Kooti," ranei "He Poomahitua kua whakamaia hei tenei e te Kawana."

A notemea e tika ana i raro i "Te Ture Whakanohonoho Whenua Maori, 1907," (ka huaina i raro nei ko "taua Ture"), kia riro i a _____, o _____ (ka huaina ia me ona kai-whakahaere, ona kai-whakariterite, me ona tukunga iho i raro nei ko te "kai-tango rihi"), tetahi rihi o taua whenua mo nga moni reti, a i raro hoki i nga kawenata, nga whakaritenga, me nga tikanga kua whakaurua, kua whakahuatia, e kiia ana, e meingatia ana ranei e whakaurua ana ki tenei: Na ko tenei tiiti e whakaatu ana i runga i te moni reti kei raro nei e ata whakaaturia ana, me nga kawenata mo te taha ki te kai-tango rihi e mau i raro nei, tenei te kai-tuku rihi ka rihi ki te kai-tango rihi i tera whenua katoa, hui atu ki ona tika katoa, ki ona easements, me nga mea katoa e pa ana ki taua whenua, engari me kape me rahui hoki e taua kai-tuku rihi i roto i tenei tukunga whenua nga maina katoa, nga minerals, mineral oils, nga waro, nga lignite, nga slate, nga freestone katoa, kei te whenua, kei runga ranei, kei raro ranei i te whenua e tukua nei e takoto ana, me te pupuri hoki i te mana mo te mahi mo te whakahaere, mo te tango, mo te hoko, me te tuku i aua mea i etahi wahi ranei o aua mea, haunga ia nga wahi o aua mea e tika ana kia whakahaerea e te kai-tango rihi mo ana ake mahi, kahore mo te hoko mo te tuku ke atu ranei; a ka whai-mana ano hoki te kai-tuku rihi ki te whakatakoto rori ki runga ki nga whenua kua riihitia nei, a mo runga i nga tikanga kua whakahuatia i runga ake nei, ki te hanga whare ki reira i runga ia i tana utunga i te utu tika mo te whakakinonga i te mata anake o te whenua, ki te tautohetia hei reira me kimi me whakatau hoki te nui o te moni kia utua peratia, i raro i nga tikanga apitireihana kua whakaritea e nga rekureihana i whakaputaina i raro i taua Ture. Kia puritia taua whenua mo nga tau e _____ timata atu i te _____ o nga ra o _____, 19 _____, mo nga moni utu reti e £ _____, i te tau, me matua utu i ia ono marama, i ia ono marama, i te _____ o nga ra o _____ me _____ i ia o nga tau kua whakaritea nei, ko te utunga tuatahi kua puta i te _____ o nga ra o _____ kotahi mano e iwa rau _____; me te tau ano ki raro i nga tikanga o taua Ture me nga rekureihana i whakaputaina i raro i taua Ture, me nga kawenata, whakaritenga, here ranei e whai ake nei.

Tenei te kai-tango rihi ka kawenata ki te kai-tango rihi penei me tenei e whai ake nei, ari:

(1.) Me utu e te kai-tango rihi te moni reti kua whakahuatia i runga ake nei i nga wa kua whakaritea i runga ake nei, i runga hoki i nga tikanga kua whakaritea i mua ake nei, tae noa ki te mutunga o taua rihi; ka utua toputia atu aua moni reti, e kore e tangohia e puritia etahi moni mo etahi tikanga pehea ranei, a ka utua e ia katoa nga reiti, nga taake (haunga te taake whenua), nga taunaha me era atu moni katoa kua whakataua tera ranei e whakataua ki runga ki te whenua kua riihitia nei, ki runga ki nga whare, ki nga whakapainga ranei; a e whakaae ana ano hoki te kai-tango rihi ki te kore e utua e ia nga moni utu reti i roto i nga ra tekau-ma-waha i muri i nga ra kua whakaritea hei utunga, me utu atu e ia e te kai-tango rihi ki te kai-tuku rihi nga moni initareteti o £8 i roto i te kotahi rau pauna mo ia tau, timata atu i te ra i whakaritea hei utunga tae atu ki te ra i utua ai, a ka kiia taua moni initareteti, ahakoa i riro mai i runga i te tikanga muru taonga, pehea ranei, he utu reti e tika ana kia utua i raro i tenei rihi, a ka taea hoki te tono aua moni i runga i te tikanga muru, etahi atu tikanga ranei, ano he moni reti e taea ana, e ahei ana, te tono i raro i nga tikanga o tenei rihi.

(2.) Me "inihua" te kai-tango rihi.
 (3.) Me "taiapa" te kai-tango rihi, a kua rawa ia e tono e akiaki ranei i te kai-tuku rihi kia utu i tetahi taha o te utu o te whakaarahanga, whakahoutanga, whakaoranga ranei, i nga taiapa rohe-nga, i nga taiapa wawahanga ranei, kua whakarahia i naianei, tera ranei e whakaarahia a muri atu hei taiapa wehe i te whenua kua riihitia nei me te whenua e piri ana ki tona taha a e whai paanga ana e whai take ana ranei te kai-tuku rihi ki reira: Engari ia kaore nga tikanga o tenei tekiona e tukua hei painga mo tetahi kai-noho ke atu mehemea e hara taua kai-noho i te kai-tuku rihi o taua whenua e piri ra ki te whenua kua riihitia nei e tenei tiiti, e whakakorea ai nga tika o te kai-tango rihi (me i kore te kawenata nei) ki te aki i taua kai-noho: Engari hoki kua he kupu kua uru ki konei e kiia e whakaiti ana, e whakamutu ana, e whakamama ana ranei i nga taumahatanga o te kai-tango rihi, i runga i te kawenata o mea nei mana e whakahou e whakapai (aua taiapa) kua meinga nei kua arongatia nei e te ture kia uru ki konei.

(4.) Me "pau" e te kai-tango rihi a waho (o nga whare) ki te peita i ia wha tau, i ia wha tau."

(5.) Me "ngaki" o te kai-tango rihi te whenua kua riihitia nei, a me whakahaere pai e ia kia watea i nga taru kino, a kua e tukua e ia te gorse te furze ranei kia tirara haere ki runga ki taua whenua, a me tapahi tika e ia nga rakau e whakapuria ana hei taiapa.
 (6.) Kua te kai-tango rihi "e whakawhiti o rihi-raro ranei (i tana rihi) ki te kore e matua whakaaetia."
 (7.) Kua te kai-tango rihi e mokete i ona paanga ki taua rihi ki te kore e matua whakaaetia e te kai-tuku rihi.

A tenei ka kiia, kei te pera ano te tikanga o nga kupu i mua ake nei, me te whakatakotoranga o aua kupu ano i roto i "Te Ture Whakawhiti Whenua, 1908." A tenei ka kiia, ka whakaaetia, ko nga tikanga katoa o taua Ture, me nga rekureihana i whakaputaina i raro i taua Ture, e pa ana me whakauru ki tenei; a ko nga mana, nga kawenata, me nga tikanga katoa o "Te Ture Whakawhiti Whenua, 1908," e pa ana, e whakaurua ana ranei ki nga rihi whenua, me pa a me whakauru hoki ki tenei rihi, haunga ia etahi tino whakatikatikanga he mea ata whakauru ki tenei: A e whakaaetia ana, e kiia ana e te hunga e mau nei nga ingoa ki tenei rihi hei whakarite i nga tikanga o tenei rihi, i nga meatanga e korerotia ai tenei kupu "ngakinga," "nga whakapainga" "nga tino whakapainga" me "nga tino whakapainga e pumau ana te ahua" te tikanga ina ka korerotia, me pera ano o ratou tikanga me te tikanga o nga kupu nei "ngakinga" me "nga whakapainga e pumau ana te ahua" e mau nei i roto i "Te Ture Whenua, 1908."

Engari ia, mehemea kaore e utua ana te moni utu reti e whakaritea ana i konei, i roto i nga ra e ono tekau i muri i nga ra i whakaritea hei utunga, ahakoa kaore i puta he tono kia utua, a mehemea ranei ka takahi te kai-tango rihi, ka kore ranei whakarite i tetahi i etahi ranei o nga kawenata o nga tikanga ranei i whakatakotoria, i meingatia ranei kia whakaritea, e tika nei kia mahia kia whakaritea ranei e te kai-tango rihi a pau noa nga ra e toru tekau, hei reira ka tika i runga i te ture kia hoki atu te kai-tuku rihi ki runga ki te whenua i riihitia ra, ki tetahi wahi ranei o taua whenua, i runga i te ingoa o te katoa, ka tango ai ano ki a ia. Otira ahakoa te rironga pera o te whenua i a ia, e kore e kahore tona whai-mana ki te tono kia whakaeangia nga moni utu reti e tika ana kia utua i taua wa, te mana tono whakawa, tikanga muru taonga ranei, i timataria i raro i tenei rihi, i raro ranei i te ture i mua atu i tona hokinga atu ki runga ki te whenua. A e whakaae ana te kai-tango rihi kia riro i a ia tenei rihi, kia puritia e ia i runga i te tikanga tenata, me te tau ano o nga kupu-whakaritenga, nga kawenata, nga tikanga me nga here kua whakaurua, kua whakahuatia i runga ake nei, i kiia i meingatia ranei me whakauru.

Engari ia, kahore he mea e he ai te kai-tuku rihi, mehemea kahore i whakamaramatia i roto i tenei rihi, heoi te mea e he ai ia ko tana mahi, ko tana mohio ranei ki tetahi mahi, i tau ai he taumahatanga pehea ranei ki runga ki te whenua e riihitia nei.

He mea tuhi i tenei te _____ o nga ra o _____, kotahi mano e iwa rau _____

I whakapiria te Hiiri o te Pouiri Whenua Maori mo te Takiwa o _____, e te Perehitini raua ko _____ tetahi o nga mema o taua Pouiri, i te aroaro o—

Kaititiro.....	Perehitini.
Tana mahi.....	(L.S.) .....
Tona kainga.....	Mema.

I hainatia e te kai-tango rihi kua huaina ake nei tona ingoa i te aroaro o—

Kai-titiro :.....
 Tana mahi.....
 Tona kainga :..... [Ahua N.]

PUKAPUKA KI PONO A TE KAI-WARIU I MUA O TANA WHIRI- WHIRINGA I TETAHI MEA I TUKUA ATU KI A IA.

Ko ahau, ko _____, e tino ki-pono ana kaore oku take paanga pewhea ranei i roto i te take a _____, a ka tino pono ka tino tika i runga ano i toku matauranga taku whiriwhiri me taku wariu i raro i nga tikanga o "Te Ture Whakanohonoho Whenua Maori, 1907."

A e whakapuaki ana ahau i tenei ki-pono aku me te whakaa-ro pono ano i roto i toku ngakau he tika i runga i nga tikanga o tetahi Ture a te Runanga Nui o Niu TirenĪ e kiia nei ko "Te Ture Kai-whakawa, 1908."

I mahia ki _____, i tenei te _____ o nga ra o _____, 19 _____, i toku aroaro.

*Kai-whakawa mo te Tominiina o Niu TirenĪ.

* Ina tupono me whakakapi ki "He Roia no te Hupirimi Kooti" ranei "He Pohimaha kua whakamania hei penci e te Kawana."

[Ahua R.

Hei whakaatu tenei ko , o , e whiwhi ana i tetahi paanga tika e rite ana ki nga hea e o roto i nga hea topu e o te poraka o te wahi whenua ranei e mohiotia ana ko tona nui e nga eka, ko taua whenua kua tau ki raro i "Te Ture Whakanohono Whenua Maori, 1907."

Perehitiini.

Memu.

[Ahua S.

PUKAPUKA RIHI I RARO I WAHI II O "TE TURE WAAKA-NOHONOHO WHENUA MAORI, 1907."

Notemea ko te Poari Whenua Maori o te Takiwa o (haunga ia ki te rereke te aronga o nga kupu, hui atu ki ona kai-riwhi me ona tukunga iho, ka huaina i raro nei ko "te kai-tuku rihi") ko ia te kai-whakahaere i runga i te ture mo nga Maori no ratou te fee simple o tera pihi whenua katoa kei , tona nui e eka ruiri paati, nui atu iti iho ranei ara, ko :

A notemea kua whakaae te kai-tuku rihi i raro i o "Te Ture Whakanohono Whenua Maori, 1907," (ka huaina i raro nei ko taua Ture), ki te tuku ki a (ka huaina i raro nei ko "te kai-tango rihi") i tetahi rihi mo taua whenua mo nga moni reti a i raro hoki i nga kawenata, nga whakaritenga, me nga tikanga kua whakaurua, kua whakahuatia, a e kiia ana e meingatia ana ranei kua uru ki tenei.

Na, ko tenei tiiti e whakaatu ana tenei te kai-tuku rihi ka rihi ki te kai-tango rihi kua huaina i runga ake nei ki ona kai-whakatutuki, ona kai-whakahaere, me ona tukunga iho, katoa taua whenua haunga ia nga maina, metals, minerals, hinu whenua, waro, lignite, slate, freestone, kei runga kei raro ranei i te mata o te whenua e rihitia nei e tenei tiiti, ka rahuatia katoatia era, me te whai mana ki te huero ki runga ki te whenua kua rihitia nei, ki tetahi wahi ranei o taua whenua ki te kimi, mahi, tango, whakamahih, pupuri me te tuku atu i aua mea i tetahi wahi ranei o aua mea, haunga ia nga wahi o aua mea e tika ana kia whakahaere e te kai-tango rihi mo ana ake mahi, kaore mo te hoko mo te tuku atu ranei; me te whai mana ano hoki o te kai-tuku rihi ki te whakatakoto rori ki runga ki te whenua kua rihitia nei; a mo runga i nga tikanga kua whakahuatia i runga nei, ki te hanga whare me era atu mea pera hei painga; kia puritia e te kai-tango rihi i runga i te rihi mo nga tau e , timata atu i te o nga ra o , kotahi mano e iwa rau , mo nga moni reti e i te tau, me matua utu i ia ono marama i ia ono marama i te o nga ra o me i ia o nga tau kua whakaritea nei, ko te utunga tuatahi kua puta i te o nga ra , kotahi mano e iwa rau , me te tau ano ki raro i nga kawenata, i nga ritenga, me nga here e whai ake nei:—

Ko te kai-tango rihi (a ka huia atu ki a ia, haunga ia ina rereke te aronga o nga kupu, ona kai-whakatutuki, ona kai-whakahaere, me ona tukunga iho ranei) tenei ka kawenata ki te kai-tuku rihi,—

(1.) Me utu e te kai-tango rihi te moni reti kua whakahuatia i runga ake nei i nga wa kua whakaritea i runga ake nei, i runga hoki i nga tikanga kua whakaritea i mua ake nei, tae noa ki te mutunga o taua rihi, ka utua toputia atu ana moni reti, e kore e tangohia e puritia etahi moni me etahi tikanga pehea ranei, a ka utua o ia katoa nga reti, nga taake (haunga te taake whenua), nga taunaha me era atu moni katoa kua whakataua tera ranei e whakataua ki runga ki te whenua kua rihitia nei, ki runga ki nga whare, ki nga whakapainga ranei, a e whakaae ana ano hoki te kai-tango rihi ki te kore e utua e ia nga moni utu reiti i roto i nga ra tekau-ma-wha i muri i nga ra kua whakaritea hei utunga, me utu atu e ia e te kai-tango rihi ki te kai-tuku rihi nga moni initareri e £8 i roto i te kotahi rau pauna mo ia tau, timata atu i te ra i whakaritea hei utunga tae atu ki te ra i utua ai, a ka kiia taua moni initareri, ahakoa i riro mai i runga i te tikanga muru taonga, pehea ranei, he utu reti e tika ana kia utua i raro i tenei rihi, a ka taea hoki te tono ana moni i runga i te tikanga muru, etahi atu tikanga ranei, ano he moni reti e taea ana, e ahei ana, te tono i raro i nga tikanga o tenei rihi. Engari kua he kupu kua uru ki roto ki te kawenata e mau i runga nei e ai hei whakakore hei patu ranei i nga tikanga o wahanga-tekiona (d) o tekiona 57 o taua Ture.

(2.) Ki te hiahia te kai-tuku rihi a tona wa ki te hanga rori ma runga i te whenua kua rihitia nei, ki te whakaae ranei kia haere tetahi huarahi ma runga i taua whenua, hei reira ki te tukua-a-tuhituhitu atu e te kai-tuku rihi tetahi panui, ki te hoatu-a-tinana ranei taua mea ki te kai-tango rihi, ki te tukua atu ranei ki a ia i roto i te pukapuka i rehitatia ka tuku atu ai ki te kai-tango rihi ki tona kainga e mohiotia ana i taua wa, ki tona kainga whakamutunga ranei e mohiotia ana, ki te whakapiria ranei (taua panui) ki runga ki tetahi wahi o te whenua kua rihitia nei, hei whakaatu i te whenua e hiahia ana mo aua rori mo aua huarahi ranei, hei reira tonu me tuku atu e te kai-tango rihi te whenua e hiahia ana; a ki te kore o whakaae ki te mangere ranei te kai-tango rihi ki te tuku atu i taua whenua i roto i nga ra tekau ma wha o muri tonu atu i te hoatutanga, i te tukunga, i te whakapiringa ranei o taua panui, hei reira tenei kua whakaturia te kai-tuku rihi hei attorney whakahaere i taua mahi mo te taha ki te kai-tango rihi, a i runga i tona tuunga hei attorney pera ka tino whai mana ia ki te huaina i nga pukapuka katoa a ki te mahi i nga mahi me nga mea katoa e tika ana kia mahia mo te taha ki te kai-tango rihi hei whakatutuki i te tukunga o te whenua e hiahia ra. Engari ka tika mo te taha ki te kai-tango rihi kia whakaitia iho, kia whakariteritea, kia whakatikatikaina ranei te moni reti me nga tikanga o taua rihi kia rite ano ki nga tikanga o taua keehi me ta te kai-tuku rihi i whakaaro ai he tika; a me ahei te kai-tango rihi, ki te whakaaro ia he mea pai kia peratia, ki te whakamutu i taua rihi i runga i te panui-a-tuhituhitu i hoatu ki te kai-tuku rihi i roto i nga ra e rua tekau ma tahi o muri tonu atu i te ra i tae atu ai ki a ia te panui a te kai-tuku rihi kua huaina i runga ake nei.

(3.) Kua te kai-tuku rihi "e whakawhiti e rihi-raro ranei (i taua rihi) ki te kore e matua whakaetia."

(4.) Kua te kai-tango rihi e mokete i ona paanga ki taua rihi ki te kore e matua whakaetia e te kai-tuku rihi.

A tenei ka kiia, kei te pera ano te tikanga o nga kupu i mua ake nei, me te whakatakotoranga o ana kupu ano i roto i "Te Ture Whakawhiti Whenua, 1908."

A tenei ka panuitia ko nga rekurehiana i whakaputaina i raro i taua Ture e pa ana ki tenei rihi ka kiia kua whakakaporeihanatia ki roto ki tenei rihi a koia tonu tera tetahi taha o tenei rihi.

A tenei ka panuitia ka whakaetia ko nga tikanga katoa o taua Ture, ara nga mea e tau-a-rite ana ki nga tikanga o Wahii II o taua Ture, e nga rekurehiana ranei kua kiia ake nei, me whakakaporeihana ki roto ki tenei rihi; a ko nga mana, nga kawenata, me nga tikanga katoa o "Te Ture Whakawhiti Whenua, 1908," e pa ana e whakaekonga ana ranei e whakakaporeihanatia ranei ki nga rihi whenua i raro i taua Ture me pa me eke a me whakakaporeihana ki tenei rihi, haunga ia etahi whakatikatikanga e huaina ana e aronga ana ranei i whakaurua ki tenei rihi.

Engari ia, mehemea kaore e utua ana te moni utu reti e whakaritea ana i konei, i roto i nga ra e ono tekau i muri i nga ra i whakaritea hei utunga, ahakoa kahore i puta he tono kia utua, a mehemea ranei ka takahi te kai-tango rihi ka kore ranei e whakaritea i tetahi i etahi ranei o nga kawenata o nga tikanga ranei i whakatakotia, i meingatia ranei kia whakaritea, e tika nei kia mahia kia whakaritea ranei e te kai-tango rihi a pau noa nga ra e toru tekau, hei reira ka tika i runga i te ture kia hoki atu te kai-tuku rihi ki runga ki te whenua i rihitia ra, ki tetahi wahi ranei o taua whenua i runga i te ingoa o te katoa, ka tango ai ano ki a ia. Otira ahakoa te rironga pera o te whenua i a ia, e kore e kahore tonu whai-mana ki te tono kia whakaetia nga moni utu reti e tika ana kia utua i taua wa, to mana tonu whakawa, tikanga muru taonga ranei, i timataria i raro i tenei rihi i raro ranei i te ture i mua atu i taua hokinga atu ki runga ki te whenua.

A o whakaae ana te kai-tango rihi kia riro i a ia tenei rihi kia puritia o ia i runga i te tikanga tenata, me te tau ano o nga kupu-whakaritenga, nga kawenata, nga tikanga me nga here kua whakaurua, kua whakahuatia i runga ake nei, i kiia i meingatia ranei me whakauru.

Engari ia, kahore he mea e he ai te kai-tuku rihi, mehemea kahore i whakamaramatia i roto i tenei rihi, heoi te mea e he ai ia ko taua mahi, ko taua mohio ranei ki tetahi mahi i tau ai he taumahatanga pehea ranei ki runga ki te whenua e rihitia nei.

He mea tahi i tenei te o nga ra o , kotahi mano e iwa rau

I whakapiria te Hiiri o te Poari Whenua Maori mo te Takiwa o , a i hainatia e , Perehitini, ruua ko tetahi o nga mema o te Poari, i te aroaro o—

Kaititiro.....	Perehitini.
Tana kainga.....	(L.S.) Mema.
Tona mahi.....	Kai-tango rihi.

He mea haina e taua hei kai-tango rihi i toku aroaro; a tenei ahau ka whakaatu i ata whakamaramatia atu e au te aronga me te tikanga o te pukapuka rihi e mau nei i runga ake nei ki taua i mua i tana hainatanga, a ko te ahua i tino marama taua ki te tikanga o taua pukapuka rihi.

Kai-whakamaori Whai-raihana.

[Ahua T.

KANATARAKA MO TE HOKO I RARO I "TE TURE WHAKANOHONOHO WHENUA MAORI, 1907," ME ONA WHAKATIKATIKANGA.

PIKAPUKA Kirimene i mahia i te o nga ra o , 19 , i waenganui i te Poari Whenua Maori o te Takiwa o (ka huaina i raro nei ko "te kai-tuku") o tetahi taha, a ko , o (ka huaina i raro nei ko "te kai-hoko"), o tetahi taha: Notemea kua rehitatia ko te kai-tuku te hunga nona te pihi te wahi whenua ranei e mohiotia ana ko Tekiona , Poraka , Takiwa Ruri o , tona nui , nui atu iti iho ranei, kei roto i te Takiwa Rehitatanga o e takoto ana, e ata whakaturia nei e te mapi kua oti te hanga ki runga ki tenei kirimene; a notemea i te tuunga o te makete akihana e tuwhera ana ki te katoa (tena) mo taua whenua, i tu ki , i te o nga ra o , 19 , kua ana i reira ko te kai-hoko te tangata i nui tana karanga (*bid*) tana tena (*tender*), ranei, a kua ata whakatakotoria e ia tana ki-pono kua meinga nei kia peratia e tekiona 15 o "Te Ture Whakanohono Whenua Maori, 1907" (ka huaina i raro nei ko "taua Ture"):

Na reira e whakaatu ana tenei kirimene e whakaae ana te kai-tuku ki te hoko atu a e whakaae ana te kai-hoko ki te hoko mana, katoa tera pihi tera wahi whenua ranei kua huaina nei i runga ake nei, mo te utu mo te moni ranei e £ , a ko tetahi wahi o taua moni, ara te moni e £ , kua oti te utu atu hei pungua (a tenei kua whakaaetia te peratanga).

2. Ko te toenga o te moni-hoko (ara, te moni e £) me riterite tonu nga wehewehenga a kia £ te rahi o ia wahanga, me utu i ia hawhe tau a te tahi o nga-ra o Hanuere me te tahi o nga ra o Hurae i ia tau, me te apiti atu ano i te initaretu o nga moni-hoko kaore ano i utua, kia rima pauna i te rau mo ia tau.

3. Ki te kore e utua e te kai-hoko tetahi o nga wahanga o te moni tinana kua meinga nei me utu i raro i tenei kirimene, a ki te mau tonu tana he mo nga ra e toru tekau o muri atu i te ra i whakaritea hei utunga, ka kua he henga tera i raro i tekiona 24 o taua Ture, a hei reira me whakahaere e te kai-tuku i raro i taua tekiona.

4. Ko tenei kirimene ko tenei kanataraka ranei ko tona aronga he kanataraka hoko e uru ana ki raro i nga tikanga o taua Ture, a ko nga tikanga o nga tekiona 16 tae ki 26 o taua Ture ka pa ki tenei kirimene.

I whakapiria te hiiri o te Poari Whenua Maori o te Takiwa o ki tenei kirimene, a i hainatia tenei kirimene rihi e , Perehitini, me , he mema no taua Poari i te aroaro o—

Kai-titiro.....	Perehitini.
Tona kainga.....	(L.S.) Mema.
Tana mahi.....	Kai-hoko.

I hainatia e taua , kai-hoko, i te aroaro o—

Kai-titiro : .....
Tona kainga : .....
Tana mahi : .....

T. F. ANDREWS,
Karaka o te Kaunihera Whiriwhiri.

I taia i runga i te Mana o te Kawanatanga o Niu Tireni, e HOANI MAKAE, Kai-ta a te Kawanatanga, Poneke